

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΑΝΤΕΙΑ

φότου ἐγεννήθη εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ ἰδέα ὅτι ἐκτὸς αὐτοῦ ὑπάρχει κάποιον ἀνώτερον ὄν, τὸ ὁποῖον ὠνόμασε θεὸν καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἐπίστευσεν ὅτι ὀρίζει καὶ διευθύνει καθὼς θέλει τὸ πεπωμένον του, ἐσκέφθη ὅτι δύναται μὲ μαγικὰ μέσα νὰ ἐξαναγκάσῃ τρόπον τινὰ τοῦτο νὰ τοῦ φανερώσῃ τὴν μέλλουσαν τύχην του. Ἐντεῦθεν ἀνεπτύχθη βαθμηδὸν εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς ἡ μεταφυσικὴ ἐπιστήμη τῆς μαντικῆς. Ἡ μαντεία τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶναι μὲν συνέχεια ἐκ παραδόσεως τῆς ἀρχαίας, ἀλλ' εἰς πολλὰς ἐκδηλώσεις προσέλαβε χαρακτῆρα χριστιανικόν. Καὶ τοῦτο εἶναι πολὺ φυσικόν. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ὑπῆρξεν ἀνεκάθεν κατ' ἐξοχὴν δεισιδαίμων καὶ θρησκευτικός. Ἀσπασθεῖς δὲ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν μετέφερον εἰς αὐτὴν πολλὰς παραδόσεις τῆς ἀρχαίας θρησκείας τοῦ ἀναφερομένης καὶ εἰς τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν καὶ εἰς τὴν τυπικὴν λατρείαν. Διὰ τὸν ἴδιον ἀκριβῶς λόγον καὶ πολλὰς παραδόσεις τῆς μαντείας ἐνέδυσσε μὲ ἔνδυμα χριστιανικόν, διότι αὐτὴ ἀπετέλει ἐν τῇ ἀρχαίᾳ θρησκείᾳ ἀναπόσπαστον μέρος τῆς λατρείας. Καταγράφομεν ἐνταῦθα εἶδη τινὰ τῆς νεοελληνικῆς μαντείας ἐκ διαφόρων πληροφοριῶν ἡμῶν, τῶν ὁποίων αἱ πλεῖστοι ὀφείλονται εἰς τὴν κ. Ἄργ. Νικολάου.

Ἄβγομαντεία.

Τῆς ἄβγομαντείας κάμνει χοῆσιν ἡ νέα, ἡ ὁποία θέλει νὰ μάθῃ περὶ τοῦ μέλλοντος γάμου. Γίνεται δὲ αὕτη ἐν Σύρφῳ ὡς ἑξῆς. Τὴν 24 Ἰουνίου ἡμέραν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ

Κληδόνου βάλλει εἰς φιάλην διαφανῆ ἀμίλητο νερὸ καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ρίπτει τὸ λεύκωμα ἀβγοῦ μαύρης κόττας λέγουσα συγχρόνως τὴν ἐπιφθὴν «Ἄϊ Γιάννη, νὰ μοῦ δεῖξῃς τὸ ριζικό μου», ἔπειτα δὲ σκεπάζει τὴν φιάλην μὲ κόκκινο παννί. Μετά τινα δὲ λεπτὰ τῆς ὥρας τὴν ξεσκεπάζει καὶ παρατηροῦσα τὰ σχήματα, τὰ ὁποῖα ἔλαβε τὸ λεύκωμα, μαντεύει τὰ μέλλοντα. Αἴσιος συνήθως θεωρεῖται ὁ οἰωνός, ἐὰν ἔχουν σχηματισθῆ δύο ἴστοι κάθετοι καὶ παράλληλοι καὶ ἄνωθεν αὐτῶν δύο κύκλοι σημαίνοντες οἱ μὲν πρῶτοι τοὺς νεονύμφους, οἱ δὲ δευτέροι τὰ στεφάνια. Τοῦτο φανερώνει ὅτι θὰ ὑπανδρευθῆ τὸ ἴδιον ἔτος. Ἐὰν ὅμως δὲν παρουσιασθῆ τοιοῦτον σχῆμα, εἶναι ἀπόδειξις περὶ τοῦ ἐναντίου. Ἐὰν δὲ κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν κοντὰ εἰς τοὺς δύο ἴστους σχηματισθοῦν καὶ ἄλλοι μικρότεροι, τοῦτο εἶναι σημεῖον ὅτι ὁ μέλλων σύζυγος θὰ ἔχῃ μεγάλο συγγενολόγι. Ἡ ὅλη προᾶξις τῆς ἀβγομαντείας λέγεται *ρίχνω τ' ἀβγό*. Ἡ σημασία δὲ τῶν χρωμάτων εἶναι ἡ ἑξῆς. Τὸ ἀβγὸ πρέπει νὰ εἶναι μαύρης κόττας, διότι τὸ χρῶμα τοῦτο νομίζεται ὅτι ἀποτρέπει τὸ κακὸν καὶ συντελεῖ εἰς τὴν ταχεῖαν ἐμφάνισιν τοῦ καλοῦ, ἐπίσης δὲ τὸ κόκκινο χρῶμα τοῦ παννιοῦ συμβολίζει τὴν ταχεῖαν καὶ αἰσίαν ἐκδήλωσιν τῆς μαντικῆς ἐνεργείας.

Εἰκονομαντεία.

Τῆς εἰκονομαντείας, ἡ ὁποία ἔχει εὐρείαν διάδοσιν εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ὑπάρχουν δύο εἴδη. Κατὰ μὲν τὸ πρῶτον αἱ εἰκόνες τῶν ἁγίων μόναι των χωρὶς μαγικὴν τελετὴν φανερόνουν τὰ μέλλοντα. Ἐν Ἀθήναις ὁ τριγμὸς εἰκόνας νομίζεται οἰωνός ἀπαίσιος προμηνύων ἢ θάνατον ἢ ἄλλο οἰονδήποτε δυστύχημα. Κατὰ δὲ τὸ δεύτερον εἶδος προκαλεῖται ἡ μαντεία διὰ μαγικῆς τελετῆς. Συνίσταται δὲ αὐτὴ συνήθως εἰς τὴν ἐπικόλλησιν νομίσματος ἐπὶ τῆς εἰκόνας. Ὁ ἐπικολλῶν τὸ νόμισμα *μελετᾷ τὸν ἄρρωστο*, ἥτοι ἐπιθέτει αὐτὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀρρώστου. Καὶ ἐὰν μὲν τὸ νόμισμα συγκρατηθῆ εἰς τὴν εἰκόνα, ὁ ἄρρωστος θὰ γίνῃ καλὰ, ἐὰν δὲ καταπέσῃ, ὄχι (πβ. Νικ. Πολίτου Παραδόσεις τόμ. 2 σελ. 745). Τῆς εἰκονομαντείας ταύτης γίνεται χρῆσις καὶ

εἰς ἄλλας περιστάσεις, λ.χ. ἐὰν θὰ εὐδοθῆ ἔμπορικὴ ἐπιχείρησις, ἐὰν θὰ γίνῃ γάμος κτ. Ἐν Σύρῳ νέα προσέρχεται εἰς εἰκόνα τῆς Παναγίας ἢ ἄλλου ἁγίου, τὴν ὁποίαν νομίζει ὡς τὴν μᾶλλον θαυματουργὸν καὶ σχηματίζουσα ἐπ' αὐτῆς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ μὲ νόμισμα ἐπικολλᾷ τοῦτο λέγουσα «Παναγιά μου, ἀν θὰ μέ πάρη νὰ τὸ δεχθῆς». Καὶ ἡ μὲν ἐπικόλλησις σημαίνει ὅτι θὰ γίνῃ ὁ γάμος, ἡ δὲ πτῶσις τὸ ἐναντίον.

Ἐλαιομαντεία.

Εἰς τὴν ἔλαιομαντείαν καταφεύγουν ἐν Ὁρμύλια τῆς Χαλκιδικῆς πρὸς ἀπόδειξιν τῆς βασκανίας. Ὄταν ὑπάρχῃ ἀμβολία περὶ τοῦ εἴδους τοῦ νοσήματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προσεβλήθη ἄνθρωπος ἢ ζῶον, βάλλουν εἰς δοχεῖον νερὸν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου σχηματίζουν μὲ τὸ χέρι τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ. Τοῦτο λέγεται *σταυρώνου τοῦ νιρὸ*, τὸ δὲ νερὸν *νιρὸ σταυρουμένον*. Ἐπειτα παίρνουν λάδι, τὸ ὁποῖον σταυρώνουν ὁμοίως καὶ ρίπτουν μερικὰς σταγόνας ἐντὸς τοῦ νεροῦ. Καὶ ἀν μὲν διασκορπισθῆ τὸ λάδι, σημεῖον ὅτι πρόκειται περὶ βασκανίας, ἐὰν ὅμως συσφαιρωθῆ, εἶναι ἀπόδειξις περὶ τοῦ ἐναντίου.

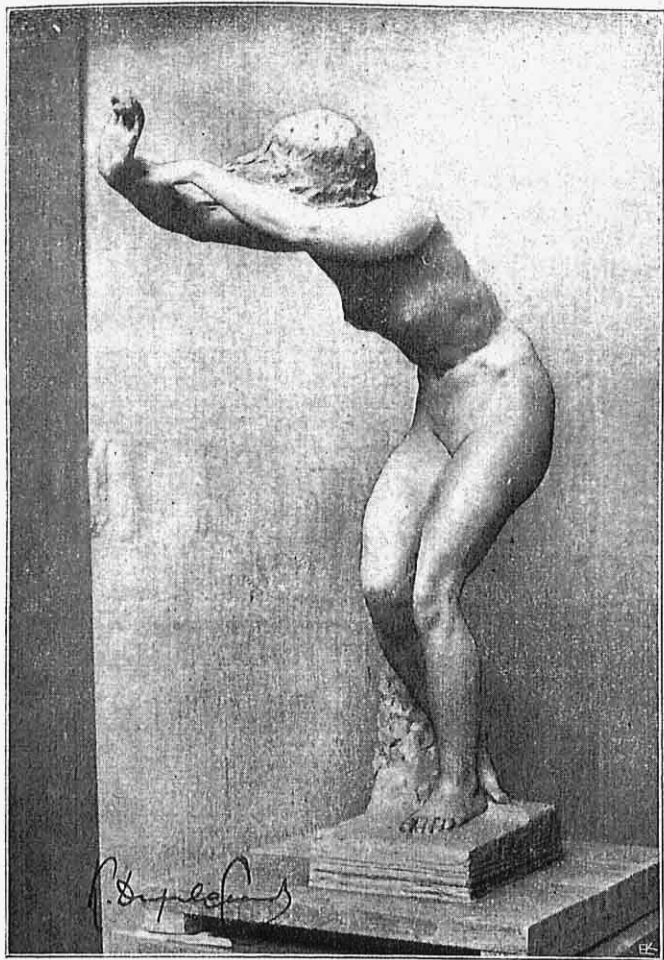
Κατοπτρομαντεία.

Εἶδη τινὰ τῆς κατοπτρομαντείας ὅπως γίνεται αὐτὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Μακεδονίᾳ ἐπραγματεύθη ὁ Νικόλαος Πολίτης ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Λαογραφίας τόμ. 3 σ. 12, 15 καὶ 31. Ἐνταῦθα προσθέτομεν ὡς γίνεται ἐν Σύρῳ περὶ γάμου. Ἡ νέα, ἡ ὁποία θέλει νὰ μάθῃ ποῖον ἄνδρα θὰ πάρη, τὸ μεσονύκτιον ἀκριβῶς τῆς παραμονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου (24 Ἰουνίου) εἰσέρχεται εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς, βγάζει τὰ ἐνδύματά της καὶ τοποθετοῦσα δύο λαμπάδας ἐκτέρωθεν τοῦ καθρέφτη στέκεται ἔμπρὸς εἰς αὐτὸν καὶ εὐχεται εἰς τὸν ἅγιον λέγουσα «ἄι Γιάννη μου, νὰ μοῦ δείξῃς μέσ' ἑστὸν καθρέφτη ποῖον ἄνδρα θὰ πάρω». Προσέχει δὲ νὰ ἴδῃ τὸ σκιῶδες εἶδωλον τοῦ μέλλοντος συζύγου. Ἄτερον εἶδος κατοπτρομαντείας ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ὕδατομαν-

τείαν εἶναι τὸ ἐξῆς. Ἡ νέα, ἡ ὁποία θέλει νὰ μάθῃ ἐὰν θὰ ὑπανδρευθῆ, πηγαίνει εἰς πηγάδι τὴν μεσημβρίαν τῆς 24 Ἰουνίου, ὅτε αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου πλησιάζουν εἰς τὴν κάθετον διεύθυνσιν. Κρατοῦσα δὲ ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι πρὸς τὰ ἔμπρὸς καθρέφτην κατὰ τρόπον ὥστε ἡ ὄψις του νὰ εἶναι ἐστραμμένη εἰς τὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ καὶ σκεπάζουσα κεφάλι καὶ καθρέφτην μὲ κόκκινο παννὶ κύπτει ἐπὶ τοῦ στομίου πρὸς τὰ κάτω λέγουσα τὴν ἐπωδὴν «αἱ Γιάννη μου, νὰ μοῦ δείξῃς νὰ περάσῃ ἐκεῖνος ποῦ θὰ πάρω» καὶ περιμένει νὰ ἴδῃ εἰς τὸ νερὸ καθὼς μέσα εἰς καθρέφτην τὸ εἶδωλον τοῦ μέλλοντος συζύγου. Παρουσιάζεται δὲ ἡ μορφή αὐτοῦ ποικιλοτρόπως ὡς ἰππέως, ὡς στρατιώτου, ὡς κυνηγοῦ κτλ. ἀναλόγως τοῦ ἐπαγγέλματός του. Ἐὰν δὲ δὲν ἴδῃ κανένα, τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ ἔτος ἐκεῖνο δὲν θὰ ὑπανδρευθῆ. Ὁμοίον περίπου συνδυασμὸν κατοπτρομαντείας καὶ ὕδατομαντείας εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους εἰς περίπτωσιν ἀσθενείας περιγράφει ὁ Πausanias «Κάτοπτρον καλωδίω τῶν λεπτῶν δῆσαντες καθιᾶσι σταθμώμενοι μὴ πρόσω καθικέσθαι τῆς πηγῆς, ἀλλ' ὅσον ἐπιψαῦσαι τοῦ ὕδατος τῷ κύκλῳ τοῦ κατόπτρου. Τὸ δὲ ἐντεῦθεν εὐξάμενοι τῇ θεᾷ, καὶ θυμιάσαντες ἐς τὸ κάτοπτρον βλέπουσι. Τὸ δὲ σφισι τὸν νοσοῦντα ἦτοι ζῶντα ἢ καὶ τεθνεῶτα ἐπιδείκνυσι» (Z, 21, 12-13).

Καφεομαντεία.

Ἡ διὰ τοῦ καφέ μαντεία γίνεται ἐν Ἀθήναις, πάντως δὲ καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐξῆς. Ὁ θέλων νὰ μάθῃ ποίαν ἔκβασιν θὰ ἔχῃ ὁποιαδήποτε ἐπιχείρησις ἢ τί πρόκειται νὰ συμβῆ εἰς πρόσωπόν τι πηγαίνει εἰς τὴν *καφετζοῦ* ἦτοι γυναῖκα, ἡ ὁποία μαντεύει διὰ τοῦ καφέ. Καὶ καθ' ὃν χρόνον αὐτὴ βάλλει νερὸ εἰς τὸ πρὸς παρασκευὴν τοῦ καφέ δοχεῖον, οὗτος ἐκφέρει κατὰ διάνοιαν τὸ ὄνομα ἐκείνου, διὰ τὸν ὁποῖον γίνεται ἡ μαντεία, ἢ τὴν ὑπόθεσιν, διὰ τὴν ὁποίαν θέλει νὰ μάθῃ. Τοῦτο λέγεται *μελετῶ τὸν καφέ*. Ἀφοῦ δὲ πῆ ἐντελῶς τὸν παρασκευασθέντα καφέ, λαμβάνει ἢ καφετζοῦ τὸ ποτήρι καὶ ἀνακινούσα ἑλαφρῶς τὸ ἀντιστρέφει ὥστε τὰ πηχτὰ κατακάθια νὰ καταρρεύσουν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ

Κ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

ΚΟΛΥΜΒΗΤΡΙΑ

τοιχώματα, κατόπιν δὲ παρατηροῦσα τὰ σχήματα καὶ τὰς γραμμὰς, τὰς ὁποίας ἐσχημάτισαν τὰ καταρθεύσαντα κατακάθια προλέγει διὰ τὸ πρόσωπον τοῦτο ἂν θὰ ταξειδεύσῃ, ἂν θὰ λάβῃ χρήματα, ἂν θὰ ἀσθενήσῃ καὶ τὰ τοιαῦτα ἢ διὰ τὴν ὑπόθεσιν ἔαν θὰ ἔχῃ αἰσίαν ἔκβασιν ἢ ὄχι. Ἡ μαντεία αὕτη ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ διὰ τὸ ἴδιον πρόσωπον, τὸ ὁποῖον τὴν ζητεῖ, ἀλλὰ ἡ καφετζοῦ δὲν πρέπει νὰ γνωρίζῃ τοῦτο. Γίνεται δὲ καὶ περὶ γάμου ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἐπόμενον δίστιχον

θὰ πάω νὰ βοῶ τὴ μάγισσα νὰ τὴν παρακαλέσω
γιὰ νὰ μοῦ ρίξῃ τὸν καφέ νὰ ἰδῶ ἂν σὲ κερδέσω.

Ἡ ὅλη πράξις τῆς μαγικῆς τελετῆς λέγεται **ρίχνω τὸν καφέ**, πῶς δὲ τὸ **ρίχνω** κατήντησεν εἰς αὐτὴν τὴν χρῆσιν θὰ εἴπωμεν παρακάτω.

Κληρομαντεία.

Κατὰ τὴν κληρομαντείαν ὁ μαντευόμενος δὲν ἐνεργεῖ συνήθως ὁ ἴδιος, ἀλλὰ καταφεύγει εἰς ἄλλο πρόσωπον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς μαγικῆς τελετῆς. Τὸ πρόσωπον δὲ τοῦτο νομίζεται ὅτι εἰδικῶς κατέχει ὅλας τὰς ἀναγκαίας γνώσεις ἐν ταῖς λεπτομερείαις τῆς μαντείας πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτῆς. Συνήθως δὲ ὡς τοιοῦτον θεωρεῖται ἡ **χαρτορίχτρα**, γυνὴ μαντεύουσα διὰ τῶν παιγνιοχάρτων. Ἡ χαρτομαντεία ἀνήκουσα καὶ αὕτη εἰς τὴν κληρομαντείαν εἶναι κοινοτάτη εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν ἐνεργουμένη ποικιλοτρόπως ὄχι μόνον ὑπὸ τῆς χαρτορίχτρας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ οἰουδήποτε ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Καὶ τὰ εἶδη τῆς κληρομαντείας ποικίλλουν κατὰ τόπους καὶ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς μαγικῆς τελετῆς καὶ ὡς πρὸς τὰ ὑλικά μέσα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ὡς κλῆροι. Συνηθέστερα τοιαῦτα εἶναι τὰ ἀμύγδαλα, τὰ κουκκιά, οἱ κόκκοι τοῦ κριθαριοῦ κτλ. (πβ. Δελτ. Λαογραφ. τόμ. 3 σελ. 16 κέξ.). Ἐν Ἀθήναις καὶ Σύρῳ, βεβαίως δὲ καὶ ἀλλαχοῦ, νέα θέλουσα νὰ μάθῃ ἂν θὰ ὑπανδρευθῇ καὶ τί λογῆς θὰ εἶναι ὁ μέλλον σύζυγος πηγαίνει εἰς τὴν χαρτορίχτραν, εἰς τὴν ὁποίαν λέγει τὸν σκοπὸν τῆς. Τότε αὕτη παίρνει τρία κουκκιά, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἓνα ἀφήνει ἐντελῶς ἀκέραιον, τὸ δεύτερον ξεφλουδίζει ὀλίγον πρὸς τὸ μέρος τοῦ σπέρμα-

τος, τὸ δὲ τρίτον ξεφλουδίζει τελείως. Συμβολίζουν δὲ ταῦτα τὸ πρῶτον πλούσιον, τὸ δεύτερον χηρευμένον καὶ τὸ τρίτον πτωχόν. Κρατοῦσα δὲ αὐτὰ εἰς τὰ χέρια ἀποτείνεται ἐν καιρῷ νυκτὸς εἰς τὰ ἄστρα λέγουσα «ἄστρα μου, νὰ μοῦ δείξετε ὅ,τι κι ἂν μελετήσω». Ἡ πρᾶξις αὐτὴ δηλοῦται διὰ τῆς φράσεως **μελετῶ τὰ κουκκιά**. Ἀφήνει δὲ ταῦτα εἰς τὸ ὑπαιθρον ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς Παρασκευὰς διὰ νὰ τὰ ἴδουν τὰ ἄστρα, προσθέτει δὲ καὶ τέταρτον κουκκί συμβολίζον τὴν γυναῖκα, διὰ τὴν ὁποίαν γίνεται ἡ μαντεία, εἰς τὸ ὁποῖον πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τὸ ἕτερον ἐκ τῶν τριῶν ἀκέραιον κάμνει τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ. Ἡ πρᾶξις τῆς ἐκθέσεως τῶν κουκκιῶν εἰς τὴν μαγικὴν ἐπήρεια τῶν ἄστρον λέγεται **ρίχνω τὰ κουκκιά ᾿ς τ' ἄστρα**. Ἀφοῦ δὲ περάσῃ ὁ ὠρισμένος χρόνος παίρνει τὰ τέσσαρα κουκκιά μεταξὺ τῶν δύο παλαμῶν, τὰ πλησιάζει εἰς τὸ στόμα καὶ ψιθυρίζει τὴν ἐπωδὴν «κουκκιά μου καλά, νὰ μοῦ δείξετε ὅ,τι θὰ σᾶς ρωτήσω». Καὶ τοῦτο λέγεται **μελετῶ τὰ κουκκιά**. Ἀφοῦ δὲ ἐπαναλάβῃ τρεῖς φορὰς τὴν ἐπωδὴν, τὰ ρίπτει ἀνακατωμένα ἐπάνω εἰς τραπέζι, εἰς ὅποιον δὲ ἀπὸ τὰ τρία κουκκιά πλησιέστερα εὐρεθῇ τὸ κουκκί τῆς γυναικός, τοῦτο συμβολίζει τὸν μέλλοντα σύζυγον ἢ πλούσιον ἢ χηρευμένον ἢ πτωχόν. Ἐὰν δὲ εὐρεθῇ πλησίον δύο εἰς ἴσην ἀπόστασιν ἀπὸ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο, τοῦτο σημαίνει ὅτι θὰ ὑπανδρευθῇ δύο φορὰς, οἱ δὲ σύζυγοι θὰ εἶναι τοιοῦτοι ὅποιοι συμβολίζονται ἀπὸ τὰ κουκκιά. Ἐὰν ὅμως δὲν εὐρεθῇ πλησίον κανενός, σημεῖον ὅτι θὰ μείνῃ ἄγαμος. Ἐν Σύρῳ γίνεται τὸ εἶδος τοῦτο τῆς κληρομαντείας καὶ ὅταν ἡ νέα θέλῃ νὰ μάθῃ ἂν θὰ πάρῃ ἐκεῖνον ποῦ ἀγαπᾷ. Κατὰ τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἡ χαρτορίχτρα χρησιμοποιεῖ δύο κουκκιά συμβολίζοντα τὴν γυναῖκα καὶ τὸ ἀγαπώμενον πρόσωπον καὶ κάμνει ὅλα ὅσα κατὰ τὴν προηγουμένην περίπτωσιν. Ὅταν δὲ τὰ ρίψῃ ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζι, εἰς εὐρεθοῦν τὸ ἓνα κοντὰ εἰς τὸ ἄλλο, σημεῖον ὅτι θὰ γίνῃ ὁ γάμος, ἄλλως ὄχι. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς κληρομαντείας ἀναφέρεται καὶ τὸ ἐξῆς δίστιχον :

Θὰ πάω νὰ βρῶ τὴ μάγισσα νὰ τὴν παρακαλέσω
γιὰ νὰ μοῦ ρίξῃ τὰ κουκκιά νὰ δῶ ἂν σὲ κερδέψω.

Ἡ ὄλη πρᾶξις τῆς κληρομαντείας λέγεται γενικῶς *ρίχνω τὰ κουκκιά*. Τὸ ρίχνω προσέλαβεν εἰδικὴν σημασίαν εἰς τὰς μαγικὰς ταύτας τελετάς, διὰ τοῦτο δὲ λέγεται κατ' ἐπέκτασιν καὶ *ρίχνω τ' ἄβγό, ρίχνω τὸν καφέ, ρίχνω τὸ μολύβι* εἰς τὰς μαγικὰς τελετάς τῆς ἄβγομαντείας, καφεομαντείας καὶ μολυβδομαντείας. Πρὸς τούτοις ἐν Καλάμαις λέγεται καὶ *ρίχνω τὰ κορίτσια* εἰς μαγικὴν πρᾶξιν, καθ' ἣν γυναῖκα, ἡ ὁποία θέλει νὰ βλάβῃ ἄλλην, πηγαίνει κρυφὰ καὶ μὲ ψαλίδι κόπτει ἀκριβῶς, μεταξύ τῶν σκελῶν τὴν περισκελίδα τῆς ὅταν εἶναι ἀπλωμένη εἰς τὸν ἥλιον λέγουσα συγχρόνως τὴν ἐπαφθὴν «σοῦ ρίχνω τὰ κορίτσια». Ἐκτοτε δὲ αὐτὴ γεννᾷ μόνον θήγλεα. Ἐντεῦθεν δὲ προῆλθεν ἡ φράσις *τῆς ρίξαν τὰ κορίτσια* λεγομένη διὰ γυναῖκα, ἡ ὁποία γεννᾷ μόνον θήγλεα. Εἰς τὸν μεσαιωνικὸν Νομοκάνονα τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς τῶν Ἰβήρων, ὁ ὁποῖος ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Ν. Πολίτου ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Λαογραφίας τόμ. 3 σελ. 385 κέξ. γίνεται λόγος περὶ τῆς κληρομαντείας. Τοῦτο ἀσφαλῶς ἐξάγεται ἀπὸ τὰς ἐπομένας φράσεις τὰς ἀναλόγους πρὸς τὰς σημερινὰς «ὅσοι μαντεύουσι ἢ μαντεύονται... ἢ ρίκτουσι κουκκία ἢ ρεβίθια ἢ ρίκτουσι εἰς τὸ φεγγάρι ἢ εἰς τὸ ἄστρον». Ἐκ τούτων φαίνεται ὅτι ἐκτὸς τῆς πρᾶξεως ἐσώθησαν καὶ αὐταὶ αἱ εἰδικαὶ φράσεις, οἷον «ρίκτουσι κουκκία εἰς τὸ ἄστρον» καὶ «ρίχνω τὰ κουκκιά ἔς τ' ἄστρον», τὸ δὲ *ρίκτω* καὶ τότε ἦτο τὸ μόνον εὐχρηστον εἰς τὰς τοιαύτας στερεοτύπους φράσεις τῶν κληρομαντειῶν. Εἰς ταύτας προσθέτομεν καὶ τὰς ἐξῆς «ρίκτουσι (εἰς τὴν) ἐστίαν τὸ ραβδί» καὶ «ρίκτουσιν ἄλλας εἰς τὴν ἐστίαν» καὶ «ρίκτουσι τὰ θυληκὰ μὲ φακὴν ἢ μὲ μαυρομάνικον μαχαίρι» καὶ «ρίπτουσα θυληκὰ». Αἱ δύο τελευταῖαι φράσεις προφανῶς ὑπαινίσσονται πρᾶξιν μαγικὴν ὁμοίαν ἢ τὴν ἰδίαν πρὸς τὴν ἐν Σύρῳ γινομένην, διὰ τῆς ὁποίας καταδικάζεται ἡ γυναῖκα νὰ γεννᾷ μόνον κορίτσια. Κατὰ ταῦτα ἐκ τῶν σήμερον γινομένων δυνάμεθα νὰ ἐρμηνεύσωμεν τὰς μαγικὰς φράσεις τοῦ Νομοκάνονος, ὁ ὁποῖος δὲν περιγράφει τὰς πρᾶξεις, ἀλλ' ἀπλῶς ἀναφέρει τὰς σχετικὰς φράσεις, διότι εὐκόλα δι' αὐτῶν ἐννοοῦνται ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας καταδικάζει. Ὅπως τὸ *ρίχνω τὰ κορίτσια* τοιοῦτο-

τρόπως καὶ τὸ *ρίκτω τὰ θυληκά* ἦτο φράσις στερεότυπος φανερώουσα ὠρισμένην μαγικὴν πράξιν.

Ἄλλος τρόπος κληρομαντείας εἶναι ἐν Σύρῳ ὁ ἐξῆς. Παίρνει ἡ χαρτορίχτρα δύο κόκκους κριθαριοῦ ἓνα διὰ τὸν ἄνδρα καὶ ἄλλον διὰ τὴν γυναῖκα, εἰς τοὺς ὁποίους κάμνει ἓνα οἶονδήποτε σημεῖον πρὸς διάκρισιν. Καὶ ἀφοῦ εὐχηθῆ εἰς τὸν ἅγιον, εἰς τὴν κανδήλαν τοῦ ὁποίου θὰ κάμῃ τὴν μαντείαν, καὶ παρακαλέσῃ αὐτὸν νὰ ἐνώσῃ τοὺς δύο κόκκους, ἐὰν μέλλῃ νὰ γίνῃ ὁ γάμος, διὰ τὸν ὁποῖον ἐνδιαφέρεται ἡ γυναῖκα, τοὺς ρίπτει μέσα εἰς τὸ λάδι τῆς κανδήλας. Καὶ ἐὰν μὲν ἐπιπλέοντες οἱ κόκκοι ἐνωθῶν, σημεῖον ὅτι θὰ γίνῃ ὁ γάμος, ἄλλως ὄχι. Ἀπὸ τὰς διαφορὰς δὲ κινήσεις τοῦ ἐνὸς ἢ ἐτέρου κόκκου μαντεύει ἡ χαρτορίχτρα ἐν περιπτώσει μὴ συναντήσεως αὐτῶν ἐξ αἰτίας τίνος θὰ προέλθῃ ἡ ἀποτυχία τοῦ συνοικεσίου. Ἐὰν λ.χ. ὁ τὸν ἄνδρα συμβολίζων κόκκος πλησιάσῃ εἰς τὸν ἕτερον καὶ ἀπομακρυνθῆ χωρὶς πλέον νὰ συνενωθῆ, τοῦτο σημαίνει ὅτι ἐξ ὑπαιτιότητος αὐτοῦ θ' ἀποτύχῃ τὸ συνοικέσιον. Τὸ ἴδιον καὶ διὰ τὴν γυναῖκα. Σημασίαν ἔχει καὶ ὁ τρόπος τῆς συναντήσεως τῶν κόκκων. Ἐὰν μὲν αὕτη γίνῃ εὐκόλα, ὁ γάμος θὰ γίνῃ χωρὶς νὰ παρεμβληθῶν ἐμπόδια, ἐὰν ὅμως συντελεσθῆ μετὰ ἐπαυειλημμένας παλινδρομήσεις τῶν κόκκων, θὰ ἐπιτευχθῆ κατόπιν πολλῶν δυσχερειῶν. Εἰς τὸν Νομοκάνονα τῶν Ἰβήρων ἀναφέρεται μὲν παραπλησία μαγικὴ τελετὴ, ἀλλὰ προδήλως δι' ἄλλον σκοπὸν « βάνουσι κουκκία εἰς τὰς κανδήλας διὰ κακὸν ἀνθρώπου ».

Κοσκινομαντεία.

Ἡ μαγικὴ τελετὴ τῆς κοσκινομαντείας εἶναι ἀπλῆ. Ἐν Διστόμῳ τῆς Φωκίδος καρφώνουν τὸ ἕτερον σκέλος ψαλίδος εἰς τὴν στεφάνην κοσκίνου, κρατοῦντες δὲ τὸ ἄλλο διὰ χονδροῦ νήματος, τὸ ὁποῖον ἔχουν δέσει εἰς αὐτό, σηκώνουν ἐπάνω ὥστε νὰ μετεωρίζεται ἐλεύθερα τὸ κόσκινον. Καὶ ἐὰν μὲν τοῦτο στραφῆ εἰς τὰ δεξιὰ, σημεῖον ὅτι ἡ ἐπιχείρησις τὴν ὁποίαν ἐμελέτησεν ὁ μαντευόμενος θέλει εὐοδοθῆ, ἐὰν δὲ μείνῃ ἀκίνητον ἢ στραφῆ εἰς τ' ἀριστερά, εἶναι ἀπόδειξις

περὶ τοῦ ἐναντίου. Τὸν τρόπον τοῦτον τῆς μαντείας χρησιμοποιοῦν καὶ πρὸς ἀνακάλυψιν κλέπτου. Ἀφοῦ μετεωρισθῆ τὸ κόσκινον *μελετοῦν* τὸ ὄνομα τοῦ ὑπόπτου λέγοντες «ἐὰν τό κλεισε ὁ τάδε νὰ γυρίσῃ», ἐὰν δὲ γυρίσῃ ἀμέσως εἰς τὰ δεξιὰ, αὐτὸς εἶναι ὁ κλέπτης. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ὁ μαντιό-μενος εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ *μελετᾷ* ἀλληλοδιαδόχως τὰ ὀνόματα ὄλων, κατὰ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν ὑπόνοιαι. Ἐὰν ὅμως κανεὶς τοιοῦτος δὲν ἀνακαλυφθῆ, ἀπόδειξις ὅτι ὁ κλέπτης εἶναι ἄγνωστον πρόσωπον. Ἡ πράξις τῆς κοσκινομαντείας λέγεται *βάζω κόσκινο*. Καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους ὑπῆρχεν ἡ κοσκινομαντεία χρησιμοποιοιμένη εἰς ἀνακάλυψιν κλέπτου ἢ ἄλλου ἐνόχου, ὑπῆρχαν δὲ ἴδια πρόσωπα ἐκτελοῦντα αὐτὴν οἱ λεγόμενοι κοσκινομάνταις (πβ. Θεοκρ. Εἰδ. 3,31 — Αἰλιαν. Ζώων Ἱστορ. 8,5 — Πολυδ. 7,188 — Λουκιαν. Ἀλέξ. 9).

Μολυβδομαντεία.

Ἡ μολυβδομαντεία εἶναι σχεδὸν πανελληνίως, σκοπὸς δὲ αὐτῆς εἶναι νὰ μάθῃ ἡ μαντευομένη ἐὰν θὰ ὑπανδρευθῆ καὶ τί δουλειὰ θὰ κάμνῃ ὁ σύζυγος. Τὴν 24 Ἰουνίου, ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Κληδόνου, ἡ νέα βάλλει νερὸ ἀμίλητο εἰς λεκάνην. Κατόπιν λειώνει μολύβι καὶ σχηματίζουσα μὲ τὸ δοχεῖον του ἄνωθεν τῆς λεκάνης τρεῖς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ τὸ ρίχνει μέσα ἐνῶ συγχρόνως λέγει τὴν ἐφωδὴν «αἰ Γιάννη ριζικάρι, δεῖξε μου τὸ ριζικό, τὸν ἄνδρα ποῦ θὰ πάρω τί δουλειὰ θὰ κάμῃ». Καὶ ἐὰν σχηματισθοῦν δύο κυκλωτερῆ σχήματα ἐφαπτόμενα καὶ κείμενα ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας, σημεῖον ὅτι θὰ ὑπανδρευθῆ ἐντὸς τοῦ ἔτους. Ἐὰν τὸ ἕτερον ἐφάπτεται μὲν, δὲν κεῖται ὅμως ἐπὶ εὐθείας, ἀλλὰ ὀλίγον παραπάνω ἢ παρακάτω, ὅτι θὰ πάρῃ σύζυγον χηρευμένον. Ἐὰν ἐκτὸς αὐτῶν σχηματισθῆ καὶ ἀποκάτω ὄγκος τις, ὅτι ὁ ἄνδρας θὰ εἶναι πλούσιος, διότι ὁ ὄγκος συμβολίζει τὸ βαλάντιον. Ἐὰν τὸ μολύβι λάβῃ σχῆμα πεπιεσμένον ἔχον ὅπουδῆποτε ὀπὴν, ὅτι ἡ μαντευομένη θ' ἀποθάνῃ ἐντὸς τοῦ ἔτους. Ἐπίσης ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων λεπτομερειῶν τοῦ σχήματος μαντεύει καὶ τί δουλειὰ θὰ κάμνῃ. Λόγου χάριν, ἐὰν παρουσιαῖξῃ ὁμοιότητα πλοίου ἢ ἀνθρώπου καθη-

μένον εἰς κάθισμα ἢ ἱπέως κτλ. ὅτι θὰ εἶναι ναυτικός, ὑπάλληλος γραμματεὺς, ἀξιωματικός. Ἐὰν ἡ μαντεία δὲν δώσῃ ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα, φυλάττεται τὸ ἀμίλητο νερὸ διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν 29 Ἰουνίου, ἑορτὴν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Ἐὰν καὶ τότε ἀποτύχῃ, ἀπόδειξις ὅτι τὸ ἔτος ἐκεῖνο δὲν θὰ ὑπανδρευθῆ. Ἡ προᾶξις τῆς μολυβδομαντείας λέγεται *ρίχνω τὸ μολύβι*, μνεία δὲ αὐτῆς γίνεται καὶ εἰς τὸν Νομοκάνονα τῶν Ἰβήρων ἔνθα λέγεται «ὅσοι μαντεύουσι ἢ μαντεύονται ἢ ἀστρονομοῦνται ἢ χύνουσι κερὶ ἢ μολύβα». Ἀξία ἰδιαίτερας μνείας εἶναι καὶ ἡ ἐπωνυμία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Ὄνομάσθη *αἰς Γιάννης ριζικάρις*, διότι φανερώσει τὸ ριζικὸ τῶν μαντευομένων κοριτσιῶν.

Ὀνειρομαντεία.

Περὶ τῶν μαγικῶν μέσων, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζεται ὁ ἑλλη- νικὸς λαὸς διὰ τὰ προκαλέσῃ ὄνειρον μαντικόν, πρὸ πάντων δὲ αἱ νεάνιδες διὰ τὰ μαντεύσων ποῖος θὰ εἶναι ὁ μέλλον σύντροφος τοῦ βίου, ἔχει πραγματευθῆ ὁ Ν. Πολίτης ἐν τῇ Λαογραφίᾳ τόμ. 3 σελ. 3 κέξ. Συμπληροῦντες ὅσα ἔγραψεν ἐκεῖνος ἀναγράφωμεν ἐνταῦθα ἄλλας παραλλαγὰς τῆς ὄνειρομαντείας, διότι ποικίλα εἶναι τὰ μέσα ταῦτα καὶ ποικίλη ἡ χρῆσις αὐτῶν κατὰ τόπους.

Ἐν' ἀπὸ τὰ μέσα ταῦτα εἶναι ἡ *ἀρμυρόπιττα*, ἡ ἀλλα- χοῦ λεγομένη *ἀρμυροκουλλούρα*, τῆς ὁποίας γίνεται χρῆσις ἐν Σύρῳ. Τὴν παραμονὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Κληδό- νου (24 Ἰουνίου) ἡ νέα ἢ χήρα παίρνει ἀπὸ τρεῖς *μονο- στέφανες γυναῖκες* ἀλεύρι καὶ ἄλας καὶ παρασκευάζει τρεῖς μικρὰς πίτας προσθέσασα εἰς τὴν ζύμην ἄλας περισσότερον τοῦ δέοντος. Ταύτας ψήνει εἰς τὴν πυρὰν, ἢ ὁποία ἀνάπτε- ται τὴν νύκτα τῆς παραμονῆς τῆς ἑορτῆς λεγομένη *φανός*. Καὶ τὴν μὲν μίαν ἀρμυρόπιτταν τρώγει τὴν ἰδίαν νύκτα προτοῦ κατακλιθῆ εὐχομένη «αἰ Γιάννη μου, νὰ μοῦ φανε- ρώσῃ τὸν ἄνδρα ποῦ θὰ πάρω νὰ ῥθῆ νὰ μοῦ δώσῃ νερὸ νὰ πιῶ». Καίτοι δὲ κατάλαμβάνεται ἀπὸ ἄσβεστον δίψαν διὰ τὴν μεγάλην ποσότητα τοῦ ἄλατος ἀποφεύγει νὰ πίνῃ νερὸ διὰ τὰ προκαλέσῃ ὄνειρον ἄνδρος προσφέροντος εἰς

αὐτὴν τοῦτο. Ὅποιον δὲ ἴδῃ καθ' ὕπνον ἐκεῖνος θὰ εἶναι ὁ μέλλον σύζυγος. Ἐὰν δὲν ὄνειρευθῆ, τρώγει τὴν δευτέραν τὴν νύκτα τῆς ἐπομένης ἡμέρας κάμνουσα τὴν ἰδίαν εὐχὴν. Ἐὰν δὲ καὶ τότε ἀποτύχῃ, τρώγει τὴν τρίτην τὴν νύκτα τῆς παραμονῆς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων (29 Ἰουνίου) εὐχομένη «ἅγι' Ἀπόστολοι, νὰ μοῦ φανερώσετε τὸν ἄνδρα ποῦ θὰ πάρω νὰ ῥθῆ νὰ μοῦ δώσῃ νερὸ νὰ πιῶ». Ἐὰν δὲ καὶ τότε δὲν ἴδῃ κανένα εἰς τὸν ὕπνον τῆς, θὰ εἰπῆ ὅτι τὸ ἔτος ἐκεῖνο δὲν θὰ ὑπανδρευθῆ.

Ἄλλο μαγικὸν μέσον ἐν Σύρῳ χρησιμοποιοεῖται τὸ ἐξῆς. Τὴν παραμονὴν τῆς πρωτοχρονιάς τὴν πρώτην μπουκιά τῆς βασιλόπιτας ἢ ἄλλου γλυκύσματος, τὸ ὅποιον τὸ πρῶτον τρώγει ἢ νέα, βγάζει κρυφὰ ἀπὸ τὸ στόμα, τὴν φυλάττει προσεκτικὰ καὶ ὅταν πηγαίῃ νὰ κοιμηθῆ σχηματίζει μετὰ αὐτὴν ἐπάνω εἰς τὸ προσκεφάλαιον τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ εὐχομένη «ἄι Βασίλη μου, δεῖξε μου ποιὸν θὰ πάρω». Κατόπιν δὲ τὴν βάλλει ἀποκάτω καὶ πλαγιάζει περιμένουσα νὰ ἴδῃ ὄνειρον. Ὁμοίως τὸ βράδυ τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς τὴν πρώτην μπουκιά τῶν μακαρονίων χρησιμοποιοεῖ διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν λέγουσα τὴν ἐπαφθὴν «ἁγία Τυρινή, δεῖξε μου ποιὸν θὰ πάρω». Ἐν Ἀθήναις δὲ καὶ τὸ ἀντίδωρον τῆς λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων χρησιμοποιοεῖται ὁμοίως, κατὰ τὴν περίπτωσιν δὲ αὐτὴν ἢ νέα λέγει τὴν ἐπαφθὴν «Προηγιασμένη μου, δεῖξε μου ποιὸν θὰ πάρω». Ὅποιον δὲ ὄνειρευθῆ εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς, αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ σύζυγος. Ἐὰν δὲ δὲν ἴδῃ κανένα, ἀπόδειξις ὅτι δὲν θὰ ὑπανδρευθῆ τὸ ἔτος ἐκεῖνο. Εἰς τὴν δευτέραν καὶ τρίτην περίπτωσιν παρατηροῦμεν ὅτι ἡ μαντευομένη προσωποποιεῖ τὴν Τυρινὴν καὶ τὴν Προηγιασμένην διὰ νὰ ἐξασκήσῃ δι' αὐτῶν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς μοίρας καθὼς εἰς ἄλλας περιστάσεις ἐξασκεῖ διὰ μέσου ἄλλων ἁγίων.

Μαντικὸν ὄνειρον εἰς τὸν ἴδιον σκοπὸν ἀποβλέπον προκαλοῦν ἐν Ἀθήναις καὶ Σύρῳ καὶ μετὰ τρία κουφέτα ἀπὸ ἐκεῖνα, μετὰ τὰ ὅποια ραίνουν τὴν νύμφην κατὰ τὴν στέφιν, συνήθως δὲ ἀπὸ τὰ ἐπὶ τοῦ δίσκου τοῦ εὐαγγελίου διαβασμένα. Τὰ λαμβάνουν κρυφὰ καὶ βάλλουν κάτω ἀπὸ τὸ

προσκεφάλαιον ὅταν πέσουν νὰ κοιμηθοῦν καὶ περιμένουν νὰ ἴδουν ὄνειρον. Ὁ ἀριθμὸς τρία χρησιμοποιεῖται ἑνταῦθα καθὼς καὶ εἰς τὴν μαγικὴν τελετὴν τῆς ἀρμυρόπιπτας καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας μαγικὰς τελετὰς πάντως διὰ τὸν λόγον ὅτι ἔνεκα τῆς θρησκευτικῆς του ἱερότητος προσέλαβεν ἰδιαίτεράν μαγικὴν δύναμιν.

Ἐτερον μαγικὸν μέσον ἐν Ἀθήναις καὶ Σύρῳ εἶναι τὰ κόλλυβα. Τὸ βράδυ τῆς παραμονῆς τῶν ἁγίων Θεοδώρων κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τῆς Σαρακοστῆς ἡ νέα παίρνει κρυφὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τρεῖς φορὰς κόλλυβα ἀφοῦ μνημονευθοῦν ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ κατὰ τὴν ὥραν τῆς κατακλίσεως σχηματίζει μὲ αὐτὰ ἑπάνω εἰς τὸ προσκεφάλαιον τρεῖς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ λέγουσα τὴν ἐπωδὴν

ἄγι' Θεόδωρε καλὲ
καὶ καλὲ θαματοουργέ,
ἀπ' τὴν ἔρημο περνᾷς
καὶ τοῖς μοῖρες χαιρετᾷς,
ἂν δῆς κ' ἐμὲ τὴ μοῖρα μου
διπλοχαιρέτησέ τηνε.

Κατόπιν βάλλει ταῦτα ἀποκάτω καὶ πλαγιάζει μὲ τὴν βεβαίαν ἐλπίδα ὅτι ἂν μέλλῃ νὰ ὑπανδρευθῇ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐξάπαντος θὰ ἴδῃ εἰς τὸν ὕπνον τῆς τὸν μέλλοντα σύζυγον.

Ἐν Μάνῃ ὅμως ἡ μαγικὴ τελετὴ τῶν κολλύβων γίνεται διαφορετικά. Ἡ νέα ἀφοῦ λάβῃ τὰ κόλλυβα καθὼς ἀνωτέρω καθ' ἣν ὥραν μέλλει νὰ κατακλιθῇ θέτει ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ὑπαίθρον χῶρον ἓνα μαυρομάνικο μαχαίρι καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἓνα ποτήρι μὲ *ἀμίλητο νερό*, τὸ ὁποῖον ἔχει πάρει τὴν ἰδίαν βραδύα καὶ ἀφοῦ ζωσθῇ τεμάχιον κοκκίνου ὑφάσματος περιρραίνει τὰ κόλλυβα περὶ τὸ μαχαίρι καὶ τὸ ποτήρι περιάγουσα κυκλικῶς τὸ χέρι τρεῖς φορὰς καὶ λέγουσα τὴν ἐπωδὴν

ἄγιε Θόδωρε καλὲ
 καὶ καλὲ θαματοουργέ,
 ἀπ' τὴν ἔρημο περναῖς
 καὶ τοῖς μοῖρες χαιρετᾶς,
 ἂν δῆς κ' ἐμὲ τὴ μοῖρα μου
 διπλοχαιρέτησέ τηνε,
 ἂν κάθεται νὰ σηκωθῆ,
 ἂν στέκεται νὰ τρέχη,
 τὸ στᾶρι ὅπου ἔσπειρα
 μαζί νὰ τὸ θερίσωμε.

Τὰ κόλλυβα μένουν ἐκεῖ ὅλην τὴν νύκτα *διὰ νὰ τὰ ἰδοῦν τὰ ἄστρα*, δηλαδή νὰ ὑποστοῦν τὴν μαγικὴν ἐπήρειαν τῶν ἄστρον, τὸ δὲ πρωὶ προτοῦ ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος τὰ περιμαζεύει μαζί μὲ τὸ μαχαίρι καὶ τὸ ποτήρι. Ἐὰν δὲ τὴν νύκτα ἔχη ἰδεῖ ὄνειρον καλόν, χύνει τὸ *ἀμίλητο νερὸ* εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς οἰκίας διὰ τὸ καλορρίζικο, διότι ἡ μοῖρα ἔδειξεν εἰς αὐτὴν καλὴν τύχην.

Ὡς πρὸς τὰ σύμβολα τῆς τελετῆς ταύτης παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς. Τὸ *μαυρομάνικο μαχαίρι*, δηλαδή τὸ ἔχον μαύρην λαβήν, χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πολλαχοῦ ὡς μέσον ἀποτρόπαιον τοῦ κακοῦ, διότι κάμνει ὑποχειρίους τοὺς δαίμονας (Πολίτ. Παραδ. 2,858). Εἰς τὰς Κυκλάδας νήσους ὁ ἐν καιρῷ νυκτὸς καθ' ὁδὸν συναντῶν φαντάσματα, τὰ ὁποῖα ἀνακόπτουν τὴν περαιτέρω πορείαν του, ἐὰν ἔχη μαυρομάνικο μαχαίρι σχηματίζει μὲ αὐτὸ κύκλον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, χαράσσει ἐντὸς αὐτοῦ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ καρφῶνων αὐτὸ καθέτως εἰς τὸ ἔδαφος μένει ἐντὸς τοῦ κύκλου χωρὶς πλέον νὰ φοβῆται τὴν ἐπήρειαν τῶν φαντασμάτων ἕως τὸ πρωί, ὅτε ταῦτα ἐξαφανίζονται. Ἐν Σύρῳ πυρακτωμένον μαυρομάνικο μαχαίρι πλησιάζουν εἰς τὸ μέλος τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὁποῖον πάσχει ἀπὸ ἀνεμοπύρωμα μέχρι ἀποστάσεως ποῦ νὰ αἰσθανθῆ τὴν θερμότητα καὶ σχηματίζοντες τρεῖς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐπαναλαμβάνουν ἐκάστοτε τὴν ἐπρωδὴν «σ' ἐξορκίζω εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νὰ φύγῃς ἀπὸ τὸν

δοῦλον τοῦ θεοῦ (δεῖνα), νὰ χαθῆς, νὰ πᾶς ἕτὰ ὄρη, ἕτὰ βουνὰ καὶ ἕτὰ βᾶθῃ τῆς θαλάσσης, ἢ φωνή σου ν' ἀκούεται κ' ἐσὺ νὰ μὴ φαίνεσαι». Ἐν Κύπρῳ θεωρεῖται ἀποτρόπαιον τοῦ θανάτου, ἐν Θράκῃ δὲ ἀποτρέπουν τὸ χαλάζι κόπτοντες αὐτὸ μὲ συμβολικὰς κινήσεις, τὰς ὁποίας κάμνουν μὲ μαυρομάνικο μαχαίρι, προμαντεύουν δὲ ὡς ἐπικείμενον τοῦτο ὅταν βλέπουν λευκὰ σύννεφα μέσα εἰς μαῦρα. Ἀποτροπὴ τοῦ χαλαζιοῦ μὲ μαυρομάνικο μαχαίρι ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸν Νομοκάνονα τῶν Ἰβήρων «ἀποδένουσι τὸ χαλάζι μὲ μαυρομάνικον μαχαίρι», εἰς δὲ τὰ μεσαιωνικὰ ἱατροσόφια τὰ δημοσιευθέντα ὑπὸ τοῦ Legrand ἐν Bibliothèque Grecque Vulgaire τόμ. 2 συχνὰ ἀπαντῶμεν τὸ μαυρομάνικο μαχαίρι εἰς μαγικὰς τελετὰς ὡς μέσον συντελεστικὸν τῆς θεραπείας ἢ τῆς ἀποτροπῆς κακοῦ. Περὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ κατὰ τῆς τρικυμίας πβ. τὰ ἐν σελ. 22 «ὅταν γίνεται σκληρία ἐξ ἀνέμων γράφε τοὺς αὐτοὺς ψαλμοὺς [δηλ. τὸν 102 καὶ 103] καὶ θίξ τους εἰς τὸν πάτον τοῦ καραβίου καὶ λέγε κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀνέμου ἢ τοῦ χαλαζίου· κράτει μαχαίριν εἰς τὸ χέριν σου μαυρομάνικον καὶ λέγε τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος» ἕως τέλους. Λέγε το καταπρόσωπα τοῦ χαλαζίου ἢ τοῦ νεροῦ καὶ πάλιν γράφον αὐτὸ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον εἰς τὸ χαρτί, ἐάν ἐστι θάλασσας σκληρία, σχίσε τὸ χαρτί κομμάτια καὶ ρίξε εἰς τὸ βυθός. . . . καὶ θίξεις ἰδεῖν τὴν ἀλήθειαν». Καὶ σήμερον ἐν Κερασσοῦντι τοῦ Πόντου ὅταν ἐμφανισθῇ ἰσχυρὸς σίφων πρὸς ἀποτροπὴν κόπτουν αὐτὸν μὲ μαχαίρι λέγοντες τὸ «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος» ἢ «ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦντες αὐτόν». Εἰς δὲ τὴν προκειμένην μαγικὴν τελετὴν τῆς σποραῖς κολλύβων τὸ μαυρομάνικο μαχαίρι χρησιμοποιεῖται προφανῶς διὰ δύο λόγους. Πρῶτον μὲν χρησιμεύει ὡς ἀποκρουστικὸν τῆς κακῆς μοίρας, ἐνῶ τοῖναντίον ἢ μαντευομένη ἐπικαλεῖται τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ἐπὶ τῆς καλῆς μοίρας διὰ τὴν παρουσιάσῃ αὕτη ἐν ὄνειρῳ τὸ ποιδούμενον πρόσωπον, δευτερον δὲ συμβολίζει τὸ δρέπανον, μὲ τὸ ὁποῖον ἢ νέα θὰ

θερίση τὸ σιτάρι μαζί με τὸν μέλλοντα σύζυγον. Τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῶν διαφόρων παραλλαγῶν τῆς τελετῆς, περὶ τῶν ὁποίων ἰδὲ Λαογρ. τόμ. 3 σελ. 18-23. Τὸ δὲ ἀμίλητο νερό, τοῦ ὁποίου εὐρεῖα εἶναι ἢ χρῆσις εἰς μαγικὰς τελετάς, συμβολίζει τὸ νερό, μετὰ τὸ ὁποῖον θὰ ποτισθῇ τὸ σιτάρι διὰ τὴν βλαστίση. Τοῦτο εἰς τὰ μεσαιωνικὰ ἰατροσόφια λέγεται **ἀλαλον νερόν**. Πβ. Legrand ἀνωτέρω σελ. XXII « ἔπαρον τζουγκάλιν καινούργιον καὶ ἔλαφινὸν λουρίν καὶ μαυρομάνικον μαχαίριν καὶ δακτυλίδιν ἀργυρὸν καὶ ὑπαγε ἔπαρε ἀλαλον νερόν εἰς μαστραπᾶν εἰς ἀπόχυσιν φεγγαρίου καὶ βάρε τὸ νερόν εἰς τὸ τζουγκάλιν καὶ λέγε οὕτως κτλ ». Τέλος τὸ κόκκινον χρώμα τοῦ ὑφάσματος, μετὰ τὸ ὁποῖον ζώνεται ἢ μαντειομένη, εὐχρηστον καὶ εἰς ἄλλας τελετάς σημαίνει τὴν ταχεῖαν ἐνέργειαν τῆς καλῆς μοίρας πρὸς δῆλωσιν τοῦ ποθομένου. Τοιαύτην σημασίαν ἔχει ἡ χρησιμοποίησις αὐτοῦ ἐν Σύρῳ καὶ εἰς τὸ ἀνεμοπύρωμα, ὅτε σκεπάζεται τὸ πάσχον μέλος μετὰ κόκκινον παννὶ καὶ κατόπιν σταυρώνουν αὐτὸ μετὰ μαυρομάνικο μαχαίρι ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω. Εἰδικὴν σημασίαν εἶχε τὸ κόκκινον χρώμα καὶ εἰς τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ὡς ἐξάγεται ἐξ ἰατροσοφίου παρὰ Legrand ἀνωτέρω σελ. 11 « εἰς στένωσιν. χελιδόνια τρία πιάσε καὶ φτύσε εἰς τὸ στόμα τοῦ πουλίου καὶ πὲ « ἔπαρε τὴν στένωσίν μου » καὶ δέσε καὶ εἰς τὸ ποδάριν τοῦ πᾶσα ἐνὸς κόκκινον μεταξύ καὶ ἄφες τα καὶ ἄς πᾶσιν καὶ ὅταν τὰ δένης πὲ « δένω ἔδω τὴν στένωσίν μου ».

Ἄλλη μαγικὴ τελετὴ ὄνειρομαντείας ἐν Σύρῳ εἶναι τὸ **δέσιμο τῆς μοίρας**. Ἡ νέα ποῦ θέλει νὰ μάθῃ περὶ τοῦ μέλλοντος συζύγου παίρνει δύο κλώνους νήματος ἓνα ἄσπρον καὶ ἓνα κόκκινον καὶ τὴν νύκτα τῆς παραμονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Κληδόνου προτοῦ νὰ πέσῃ τοὺς δένει εἰς τὸ κλειθρὸν τοῦ κοιτῶνος εἰς τρεῖς κόμβους λέγουσα τὴν ἐπωδὴν « ἔδω σὲ δένω, μοῖρα, οὔτε νὰ φᾶς οὔτε νὰ πιῆς οὔτε νὰ κατοικήσῃς, ἂ δέ μοῦ φέρῃς ἀπόψε ᾗστὸν ὑπνο μου νὰ δῶ ποῖόν θὰ πάρω ». Ὅποιον δὲ ὄνειρευθῇ καθ' ὑπνον, αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ σύζυγος. Ἐὰν ὅμως δὲν ἴδῃ ὄνειρον, σημαίνει ὅτι τὸ ἔτος ἐκείνο δὲν θὰ ὑπανδρευθῇ.

Πυρομαντεία.

Πολλά εἶναι τὰ εἶδη τῆς πυρομαντείας καὶ ἔμπυροσκοπίας, τῆς ὁποίας ἡ ἀρχὴ ἀνάγεται εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους (πβ: Ν. Πολίτην ἐν Λαογρ. τόμ. 3 σελ. 345 κέξ.). Ἐνταῦθα θὰ περιγράψωμεν ἕτερον εἶδος πυρομαντείας ὡς συμβαίνει ἐν Ἀθήναις. Ὅταν θέλῃ γυναῖκα νὰ μάθῃ ἂν θὰ ἐπιτύχῃ μελειώμενον συνοικέσιον, ἀνάπτει δύο κεριά εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας ἀφοῦ τὰ μελετήσῃ, **μελετῶ τὸ κερὶ** δὲ σημαίνει ἐκφέρω κατὰ διάνοιαν τὸ ὄνομα ἐκείνου, διὰ τὸν ὁποῖον θὰ τὸ ἀνάψω. Καὶ τὸ μὲν ἓνα μελετᾷ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρός, τὸ δὲ ἄλλο εἰς τὸ ἰδικόν της. Καὶ ἔαν μὲν **λαμπαδαρίζουν τὰ κεριά**, δηλαδὴ δίδουν φλόγα εὐθιυτενῆ καὶ φῶς ζωηρόν, θὰ ἐπιτύχῃ τὸ συνοικέσιον, ἔαν ὅμως **τσιμπλιάξουν**, τοῦτέστι δίδουν φῶς ἀμυδρόν ἐξ αἰτίας τῆς παραγομένης πολλῆς καύτρας, θ' ἀποτύχῃ. Ἐὰν δὲ **λαμπαδαρίζῃ** μὲν τὸ ἓνα, **τσιμπλιάξῃ** ὅμως τὸ ἄλλο, πάλιν εἶναι σημεῖον ἀποτυχίας, διότι θ' ἀποθάνῃ πρὸ τοῦ γάμου ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ κερὶ τσιμπλιάζει. Ἐτέρα περίπτωσις μαντείας διὰ τῶν λαμπάδων περὶ τοῦ θανάτου εἶναι ἡ ἐξῆς. Ἐν Ἀθήναις καὶ Σύρῳ ἀφήνουν τὴν νύκτα τοῦ γάμου ἀναμμένας τὰς νυμφικὰς λαμπάδας ἕως τὸ πρῶν ἀφοῦ τὰς σημειώσουν μὲ διακριτικὰ σημεῖα. Τὸ δὲ πρῶν ὅποια εὐρεθῆ ὅτι ἐκάη περισσότερον ἀπὸ τὴν ἄλλην μαρτυρεῖ ὅτι θ' ἀποθάνῃ ἐνωρίτερα ἐκεῖνος ἀπὸ τοὺς νεονύμφους, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει.

Σκιομαντεία.

Ἡ διὰ τῆς σκιάς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος μαντεία γίνεται ἐν Ἀθήναις καὶ Μαδύτῳ, πιθανὸν δὲ καὶ ἄλλοῦ. Ἐν Ἀθήναις τὸ πρῶν τῆς 24 Ἰουνίου, ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ὁ μαντευόμενος στέκεται ἔμπρὸς εἰς τοῖχον κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ἔαν δὲ ἡ ριπτομένη ἐπ' αὐτοῦ σκιά του εἶναι ἀκέφαλος, ἀπόδειξις ὅτι θ' ἀποθάνῃ τὸ ἔτος ἐκεῖνο. Ἐν Μαδύτῳ δὲ τοῦτο παρατηρεῖται τὴν νύκτα τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς ὑπὸ τὸ φῶς τῶν νυκτερινῶν φώτων. Ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου ἡ σκιά θὰ παρουσιασθῆ ἀκέφαλος, ἀφεύκτως

θ' ἀποθάνῃ τὸ ἔτος ἐκεῖνο. Τὴν ἀποκριὰ τοῦ ἐπομένου ἔτους δὲν θὰ εἶναι μεταξύ τῶν ζώντων διὰ τὰ διασκεδάση μαζὶ

Ὑδατομαντεία.

Ἐν Χίῳ ὅταν ἡ νέα θέλῃ τὰ μάθη ἔαν θὰ γίνῃ ὁ μελετώμενος γάμος πηγαίνει εἰς εἰδικὴν μάντιν. Αὕτη βάλλει νερό εἰς κανδήλαν καὶ εὔχεται «Παναγιά, κάνε τὸ θᾶμα σου». Τοῦτο λέγεται *μελετῶ τὸ καντήλι*. Ἀμέσως δὲ παρατηρεῖ τὰς ἐγειρομένας φυσαλίδας καὶ ἂν σχηματισθοῦν δύο καὶ ἑνωθοῦν, θὰ γίνῃ ὁ γάμος.

Φυλλομαντεία.

Ἐν Ἀθήναις τὴν νύκτα τῆς παραμονῆς τῆς 24 Ἰουνίου σχηματίζουν δέσμη ἀπὸ ἐπάλληλα φύλλα συκιάς ἕνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρός, ἄλλο τῆς μητρός, ἄλλο τοῦ ἀδελφοῦ καὶ καθεξῆς εἰς τὸ ὄνομα ὄλων τῶν προσφιλῶν προσώπων, τὴν ὁποίαν *βάζουν ζ' τ' ἄστρα*. Τὴν ἐπομένην πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου τὴν παραλαμβάνουν καὶ παρατηροῦν ποῖα φύλλα ἔχουν σημεῖα μαράνσεως καὶ ποῖα ὄχι, ἐξ αὐτῶν δὲ μαντεύουν περὶ τῆς ὑγείας ἢ ἀσθενείας ἢ θανάτου. Καὶ τὸ μὲν φύλλον τὸ διατηροῦν τὴν δροσερότητα καὶ τὸ ζωηρὸν χρῶμα προμηνύει ὑγείαν θαλερὰν ἐκείνου, εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει, τὸ ἔχον σημεῖα ἀρχῆς μαρασμοῦ ἀσθενείας, τὸ δὲ τελείως μαραμένον θάνατον. Καὶ εἰς τὸν Νομοκάνονα τῶν Ἰβήρων ἀναφέρεται παρομοία μαγικὴ τελετὴ «βάνουσι φύλλα τὴν νύκτα ἔξω τὰ ἰδοῦσι ποῖος ἀσθενεῖ καὶ ποῖος οὐχί».

Ψαλτηρομαντεία.

Ὁμοία πρὸς τὴν κοσκινομαντείαν εἶναι ἡ ψαλτηρομαντεία, ἡ ὁποία γίνεται ἐν Πόντῳ πρὸς ἀνακάλυψιν κλέπτου. Περνοῦν εἰς ἕνα κλειδὶ χονδρὸν νῆμα, ἐκ τοῦ ὁποίου κάτωθεν κρεμάνουν τὸ ψαλτήρι. Τὸ κλειδὶ κρατεῖται ὀριζόντιον ἀπὸ δύο ἀνθρώπων ἀκροθιγῶς στηριζόμενον διὰ τῶν ἄκρων του ἐπὶ τῶν ἄκρων τῶν μέσων δακτύλων τῶν ἀνεστραμμένων. Περὶ τῶν δύο τούτων ἀνθρώπων ὁ ἐκτελῶν τὴν μαγικὴν τελετὴν ἱερεὺς ἢ καὶ λαϊκὸς πρέπει τὰ ἔχη ὁπωσδήποτε τὴν

πεποιθήσιν ὅτι ἔχουν καθαράν τὴν συνείδησιν ἀπὸ οἰανδήποτε κλοπῆν. Καθ' ὃν δὲ χρόνον οὗτοι κρατοῦν αὐτὸ καὶ τὸ ψαλτήρι κρέμαται μετέωρον ὁ μαντευόμενος ἀναφέρων κατὰ διάνοιαν τὸ ὄνομα ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ὑποπτεύεται ὡς κλέπτην ἀρχίζει νὰ διαβάξῃ τὸν 49^{ον} ψαλμὸν «Θεὸς θεῶν Κύριος ἐλάλησε», τοῦ ὁποῖου τὸ 18^{ον} ἐδάριον ὁμιλεῖ περὶ κλέπτου «εἰ ἐθεώρεις κλέπτην, συνέτρεχες αὐτῷ καὶ μετὰ μοιχῶν τὴν μερίδα σου ἐτίθει». Ἐὰν δὲ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀναγνώσεως τὸ ψαλτήρι γυρίσῃ γρήγορα καὶ πέσῃ παρασῦρον τὸ κλειδί, τοῦτο μαρτυρεῖ τὴν ἐνοχίην τοῦ ὑπόπτου προσώπου. Τὸ πείραμα ἐπαναλαμβάνεται δευτέραν καὶ τρίτην φοράν, ἔαν κατὰ τὴν πρώτην καὶ δευτέραν περίπτωσιν δὲν γίνῃ περιστροφή. Μόνον δὲ μετὰ τὴν τρίτην ἀνάγνωσιν ἔαν δὲν πέσῃ τὸ ψαλτήρι πείθεται ὁ μαντευόμενος ὅτι εἶναι ἀθῶος ὁ θεωρηθεὶς ὡς ὑπόπτος. Τότε ἀρχίζει ἡ ματεία δι' ἄλλο πρόσωπον καὶ καθεξῆς ἀναφέρονται ὅλα τὰ πρόσωπα, περὶ τῶν ὁποίων ἡμποροῦν νὰ γεννηθοῦν ὑπόνοιαι ἕως ὅτου ἀνακαλυφθῇ ὁ κλέπτης. Ἐὰν ὅμως εἰς καμμίαν περίπτωσιν δὲν γυρίσῃ τὸ ψαλτήρι, εἶναι ἀπόδειξις ὅτι ὁ κλέπτης εἶναι ἄγνωστον πρόσωπον. Ἡ μαγικὴ αὕτη τελετὴ λέγεται *δεβάξω τὸ ψαλτήρ* ἢ *κλώθω τὸ ψαλτήρ* (διαβάξω, γυρίζω τὸ ψαλτήρι).

Α. Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

